

รายงานการเฝ้าระวังสถานการณ์การเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องจากภาวะอากาศหนาว ข้อมูลระหว่างวันที่ 3 พฤศจิกายน 2567–15 มกราคม 2568

Cold-Weather related Deaths Surveillance Report: Data from November 3, 2024 to January 15, 2025

สุพรรณษา สุริยะ, จิราภรณ์ พรหมมงคล, ฤทธิไกร นามเกษ, ศุภณัฐ วงศ์านุพัทธ์

กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

Supansa Suriya, Jiraporn Prommongkhon, Rittikrai Namket, Suphanat Wongsanuphat

Division of Epidemiology, Department of Disease Control, Ministry of Public Health, Thailand

✉ supansa1017@gmail.com

สรุปสาระสำคัญ

- ระหว่างวันที่ 3 พฤศจิกายน 2567–15 มกราคม 2568 พบผู้เสียชีวิตที่คาดว่าอาจเกี่ยวข้องกับภาวะอากาศหนาว 12 ราย ซึ่งสูงกว่าปีที่ผ่านมา แต่ยังคงต่ำกว่าค่ามัธยฐานย้อนหลัง 5 ปี
- ผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอายุเฉลี่ยของผู้เสียชีวิตอยู่ที่ 59 ปี โดยกลุ่มอายุที่พบผู้เสียชีวิตมากที่สุดคือ ช่วงอายุ 45-59 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.67

Highlight

- Between November 3, 2024, and January 15, 2025, 12 fatalities potentially related to cold weather conditions were recorded. This figure is higher than the previous year but remains below the median for the past 5 years.
- The majority of the fatalities occurred in the northeastern region. The average age of the deceased was 59 years, with the age group that had the highest number of fatalities being 45-59 years, representing 41.67%.

ความเป็นมา

สภาพอากาศที่หนาวเย็นอาจส่งผลให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพได้ ภาวะไฮโปเธอร์เมีย (Hypothermia) หรือภาวะตัวเย็นเกิน เกิดขึ้นเมื่อร่างกายมีอุณหภูมิลดต่ำเกินไป อันเป็นผลมาจากการสัมผัสกับสภาพอากาศหนาวเย็นเป็นระยะเวลานานจนทำให้ร่างกายไม่สามารถรักษาอุณหภูมิให้อยู่ในระดับปกติได้ เนื่องจากการสูญเสียความร้อนไปเร็วกว่าที่ร่างกายสามารถสร้างขึ้น ส่งผลให้พลังงานสะสมในร่างกายถูกใช้จนหมด ซึ่งนำไปสู่อุณหภูมิร่างกายที่ลดต่ำลง ทำให้การทำงานของอวัยวะ

ต่าง ๆ โดยเฉพาะหัวใจและสมองเกิดความผิดปกติ อาจทำให้เกิดอาการเจ็บป่วยรุนแรงหรือถึงขั้นเสียชีวิตได้^(1,2)

ข้อมูลจากระบบเฝ้าระวัง/ฐานข้อมูล

กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค ได้ติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์การเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องจากภาวะอากาศหนาว (Cold-Weather related Deaths Surveillance) ในช่วงฤดูหนาวตามประกาศของกรมอุตุนิยมวิทยาของทุกปี โดยรวบรวมข้อมูลการเสียชีวิตที่คาดว่าอาจเกี่ยวข้องกับภาวะอากาศหนาวจาก

แหล่งข่าวและสื่อต่าง ๆ รายงานจากสถานบริการสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และหน่วยงานอื่น ๆ ที่แจ้งข่าว โดยได้กำหนดคำนิยามการรายงาน คือ “ผู้เสียชีวิตที่เกี่ยวข้องจากภาวะอากาศหนาว” หมายถึง การเสียชีวิตโดยไม่ทราบสาเหตุที่เกิดขึ้นในหรือนอกที่พักอาศัย เช่น บ้าน อาคาร สถานที่สาธารณะ ฯลฯ โดยไม่ได้มีเครื่องนุ่งห่มหรือเครื่องห่มกันหนาวที่เพียงพอในพื้นที่อากาศหนาว และคาดว่าเกี่ยวเนื่องจากภาวะอากาศหนาว

รายละเอียดเหตุการณ์/สถานการณ์การเสียชีวิต ที่เกี่ยวเนื่องจากภาวะอากาศหนาว

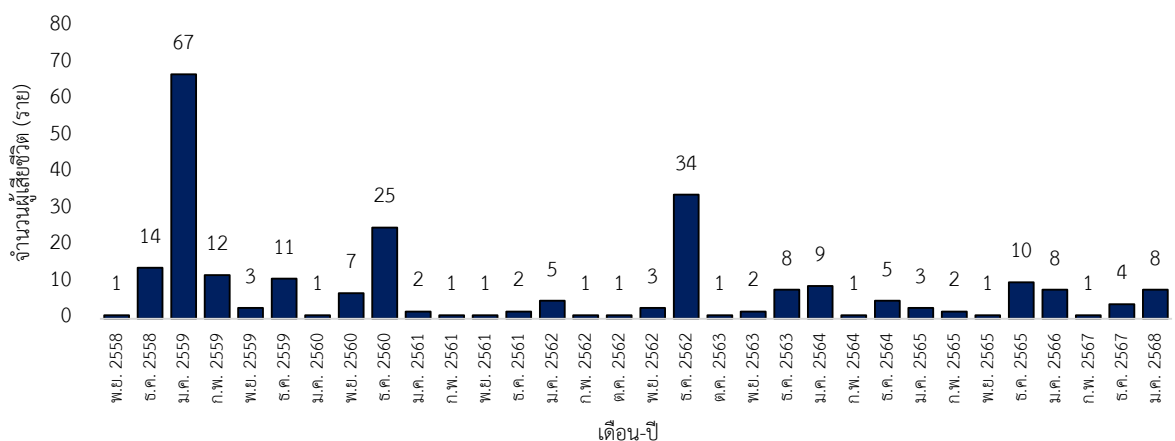
จากการเฝ้าระวังการเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องจากภาวะอากาศหนาว ตามประกาศของกรมอุตุนิยมวิทยา ระหว่างปี พ.ศ. 2558–20 กุมภาพันธ์ 2567 (ย้อนหลัง 10 ปี) พบว่า มีผู้เข้านิยามเฝ้าระวังรวมทั้งสิ้น 242 ราย มีรายงานผู้เสียชีวิตสูงสุดในเดือนธันวาคม 109 ราย ร้อยละ 45.04 รองลงมา คือ มกราคม 95 ราย (39.26) (รูปที่ 1) เป็นเพศชาย 205 ราย หญิง 37 ราย อายุเฉลี่ย 56.5 ปี

ภูมิภาคที่พบผู้เสียชีวิตสูงสุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 125 ราย ร้อยละ 51.65 รองลงมา คือ ภาคเหนือ 56 ราย ร้อยละ 23.14 และภาคกลาง 53 ราย ร้อยละ 21.90 เมื่อพิจารณารายจังหวัด พบจังหวัดที่มีผู้เสียชีวิตสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ชัยภูมิ 19 ราย บุรีรัมย์และอุดรธานี จังหวัดละ 12 ราย

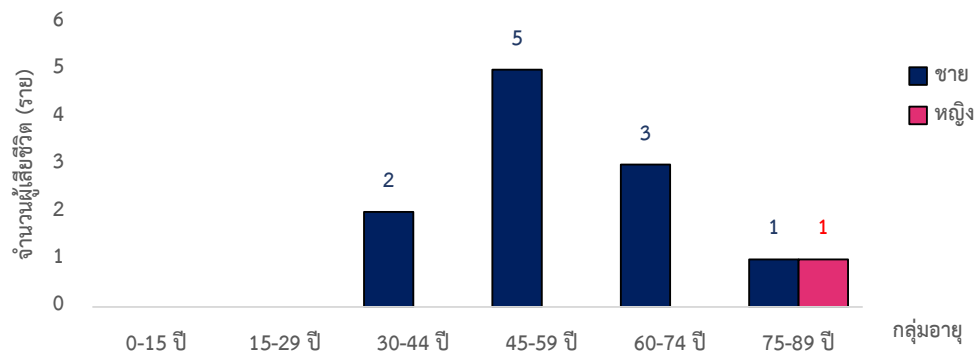
เชียงรายและนครราชสีมา จังหวัดละ 11 ราย

ในปี พ.ศ. 2567 กรมอุตุนิยมวิทยามีประกาศแจ้งประเทศไทยเข้าสู่ฤดูหนาวอย่างสมบูรณ์ในวันที่ 3 พฤศจิกายน 2567⁽³⁾ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการเฝ้าระวัง ระหว่างวันที่ 3 พฤศจิกายน 2567–15 มกราคม 2568 พบผู้เสียชีวิตที่เข้านิยามเฝ้าระวัง จำนวน 12 ราย มีรายงานผู้เสียชีวิตสูงสุดในเดือนมกราคม 8 ราย รองลงมา คือ ธันวาคม 4 ราย เป็นเพศชาย 11 ราย และเพศหญิง 1 ราย อายุเฉลี่ย 59 ปี (อายุอยู่ระหว่าง 43-77 ปี) (รูปที่ 2) อุณหภูมิสิ่งแวดล้อมขณะเสียชีวิตพบว่าอยู่ระหว่าง 10-13 องศาเซลเซียส ภูมิภาคที่พบผู้เสียชีวิตมากที่สุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 9 ราย รองลงมา คือ ภาคกลาง 2 ราย และภาคตะวันออก 1 ราย เมื่อพิจารณารายจังหวัด พบผู้เสียชีวิตสูงสุดที่จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 4 ราย รองลงมา คือ นครราชสีมา 2 ราย เลย ชลบุรี ชัยนาท ชัยภูมิ พระนครศรีอยุธยา และอุดรธานี จังหวัดละ 1 ราย (รูปที่ 3) สำหรับสถานที่ที่พบการเสียชีวิต พบว่า มีการเสียชีวิตภายนอกบ้าน 7 ราย และภายในบ้าน 5 ราย

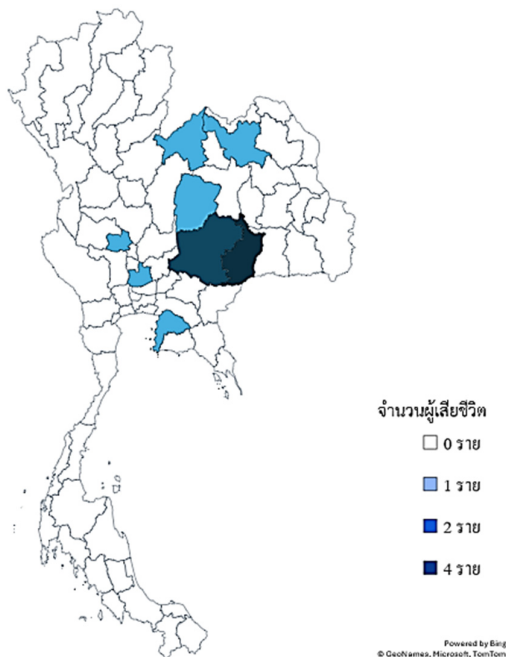
ผู้เสียชีวิตเป็นผู้มีโรคประจำตัว 4 ราย โดยมี 2 รายที่ระบุโรคประจำตัว คือ โรคหัวใจ และโรคหอบหืด ส่วนอีก 2 ราย มีโรคประจำตัวแต่ไม่ระบุโรค ผู้เสียชีวิตไม่มีโรคประจำตัว 3 ราย และไม่ทราบข้อมูลโรคประจำตัว 5 ราย มีประวัติการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นประจำ 9 ราย และไม่สวมใส่เสื้อผ้าหรือมีเครื่องนุ่งห่มที่เพียงพอ 4 ราย

รูปที่ 1 จำนวนผู้เสียชีวิตรายเดือนในช่วงฤดูหนาว ระหว่างปี พ.ศ. 2558–15 มกราคม 2568

รูปที่ 2 จำนวนผู้เสียชีวิต จำแนกตามเพศและกลุ่มอายุ ระหว่างวันที่ 3 พฤศจิกายน 2567–15 มกราคม 2568

รูปที่ 3 แผนที่แสดงจำนวนผู้เสียชีวิตรายจังหวัด ระหว่างวันที่
3 พฤศจิกายน 2567-5 มกราคม 2568

ผลกระทบต่อสังคม/เศรษฐกิจ/ระบบสุขภาพ

สภาพอากาศที่หนาวเย็นถือเป็นภัยธรรมชาติที่ส่งผล
กระทบต่อสุขภาพของประชาชน จากการคาดการณ์ของกรม
อุตุนิยมวิทยาฤดูหนาวของประเทศไทยปีนี้จะมีอากาศหนาวเย็น
กว่าปีที่ผ่านม โดยอุณหภูมิที่ต่ำที่สุดส่วนมากจะย่ตอนบนของ

ทั้งภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ช่วงเวลาที่อากาศหนาวเย็นที่สุดอยู่ในช่วงประมาณต้นเดือนธันวาคม 2567 ถึงเดือนมกราคม 2568⁽³⁾ จากการเฝ้าระวังการเสียชีวิตที่อาจเกี่ยวข้องกับภาวะอากาศหนาว พบว่ามีผู้เสียชีวิตในหลายจังหวัด โดยส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งมีสภาพอากาศหนาวเย็น โดยผู้เสียชีวิตส่วนใหญ่มักเป็นเพศชาย ป่วยด้วยเสี่ยงที่อาจส่งผลต่อการเสียชีวิต ได้แก่ การมีโรคประจำตัว เช่น หัวใจ หอบหืด การบริโภคสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และการสวมใส่เสื้อผ้าหรือเครื่องนุ่งห่มที่ไม่เพียงพอ

ดังนั้น การเตรียมพร้อมรับมือกับภัยจากอากาศหนาวเย็นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยง เช่น ผู้สูงอายุและผู้ที่มีโรคประจำตัว หลีกเลี่ยงการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในสภาพอากาศหนาว และสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับภัยจากอากาศหนาวเย็น จะช่วยลดความเสี่ยงต่อสุขภาพ และการเสียชีวิตในช่วงฤดูหนาวนี้ ทั้งนี้ ข้อมูลผู้เสียชีวิตที่ได้จากการเฝ้าระวังอาจยังไม่สามารถยืนยันได้อย่างชัดเจนว่าเกิดจากอากาศหนาวโดยตรง เนื่องจากข้อจำกัดในด้านคำนิยามและข้อมูลผลการตรวจวินิจฉัย ซึ่งควรมีการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการเฝ้าระวังให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถประเมินผลกระทบของภาวะอากาศหนาวต่อการเสียชีวิตได้อย่างถูกต้องและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการป้องกันการเสียชีวิตที่เกี่ยวข้องจากภาวะ อากาศหนาวในประเทศไทย

สำหรับประชาชน

1. ควรเตรียมความพร้อม ดูแล ส่งเสริมสุขภาพร่างกาย ให้แข็งแรง ออกกำลังกาย รับประทานอาหารที่มีประโยชน์โดยเฉพาะ อาหารที่มีวิตามินซีสูง เช่น ส้ม ฝรั่ง มะเขือเทศ และอื่น ๆ เป็นต้น และดื่มเครื่องดื่มที่สามารถให้ความอบอุ่นแก่ร่างกายได้

2. สวมใส่เครื่องนุ่งห่มที่เพียงพอรักษาร่างกายให้อบอุ่น อยู่เสมอ จัดเตรียมเครื่องนุ่งห่มกันหนาวให้พร้อมและอยู่อาศัย ในที่อบอุ่น สามารถป้องกันลมในภาวะอากาศหนาวได้อย่างเหมาะสม

3. งดการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกชนิด เนื่องจากการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นปัจจัยเสริมที่สำคัญทำให้เสี่ยงต่อการเสียชีวิตในช่วงภาวะอากาศหนาวมากขึ้น

4. ในช่วงภาวะอากาศหนาวอาจทำให้เกิดโรคติดเชื้อได้ง่าย โดยเฉพาะโรคติดเชื้อทางระบบทางเดินหายใจ โรคปอดอักเสบ และอื่น ๆ บางครั้งอาจรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิตได้ จึงควรป้องกันตนเองโดยการรักษาความสะอาด ล้างมือ หลีกเลี่ยงการคลุกคลีกับผู้ป่วย และไม่ห่มผ้าหรือสวมเสื้อผ้าที่เปียกชื้น

สำหรับผู้ดูแลกลุ่มเสี่ยง

1. ให้การดูแลสุขภาพเป็นพิเศษในกลุ่มเสี่ยง ได้แก่ เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้มีโรคประจำตัว และผู้พิการ เป็นต้น หลีกเลี่ยงการคลุกคลีกับผู้ที่มีอาการป่วย

2. ระวังระวังและเฝ้าสังเกตอาการผู้ป่วยที่รับประทานยาบางชนิด เช่น ยากล่อมประสาท ยารักษาอาการชัก และอื่น ๆ ที่มีผลทำให้อุณหภูมิร่างกายลดต่ำลง

Reference

1. Ministry of Public Health Thailand, Department of Disease Control. The Department of Disease Control recommends that, during this winter, individuals avoid prolonged exposure to soaking in water or wearing wet clothing, as these conditions may increase the risk of hypothermia [Internet]. 2025 [cited 2025 Jan 18]. Available from: <https://datarisk.com-ddc.moph.go.th/download/กรมควบคุมโรค-แนะช่วงหนาว/> (in Thai)
2. Centers for Disease Control and Prevention. Preventing Hypothermia [Internet]. 2025 [cited 2025 Jan 18]. Available from: <https://www.cdc.gov/winter-weather/prevention/index.html>
3. Ministry of Digital Economy and Society, The Meteorological Department. Weather forecast for the winter season of Thailand, 2024, issued on November 5, 2024 (Revised 1) [Internet]. 2025 [cited 2025 Jan 18]. Available from: <http://climate.tmd.go.th/content/file/3247> (in Thai)